

Čas přípravy
60 minut

Čas realizace
2x30 minut

Prostor
kdekoliv

Roční období
kdykoliv

Počet účastníků
15–20

Věková kategorie
7. třída/13 let

FOTOAPARÁT

Obecný cíl:

Rozvoj těchto kompetencí: komunikativní, k řešení problémů, k učení, sociální a personální, občanská.

Konkrétní cíl:

Děti se zdokonalí v práci s fotoaparátem, seznámí se s technikou vyvolávání klasické fotografie, vyzkouší si postup v praxi. Naučí se upravovat fotografie v počítači.

Motivace:

Každý z vás už doma někdy objevil krabici nebo album plné starých fotografií. Některé už byly pěkně zažloutlé, co? To jste se nasmáli, když jste si prohlíželi, jak vypadala babička nebo tatínek zmlada, vidíte? A ty modely, jaké měli na sobě! A víte vůbec, jak se takové fotografie dřív dělaly? Zeptejte se tatínka nebo dědečka, určitě zavzpomíná, jak vyvolával fotky zavřený v koupelně osvětlené jen červenou žárovkou. Nevěříte? Přesvědčte se sami...

Potřeby:

Fotoaparáty nebo mobilní telefony s fotoaparátem, fotografie, počítače, zařízení a chemikálie dle zvolených aktivit.

K tomuto metodickému listu je k dispozici pracovní list T8A.

Aktivity lze spojit s metodickými listy U22 a T4.

Provedení:

Téma fotografování je velmi obsáhlé, je lepší rozdělit ho do několika schůzek (nemusí na sebe navazovat). Záleží jen na vás, kolik prostoru mu věnujete. Dobře toto téma propojíte s metodickými listy U22 (Foto, video) a T4 (Počítač).

V dnešní době má téměř každé dítě na 2. stupni ZŠ digitální fotoaparát nebo chytrý telefon, který umí fotografovat i natáčet videozáznam. Je to tak jednoduché – cvak, cvak, nahrát do počítače a hlavně „sdílet“.

Slova jako zvětšovač, vývojka, ustalovač jsou pro děti neznámá, zní jim to jako sci-fi. Přitom „vyrobit“ fotografii klasickým způsobem v černé komoře je takové dobrodružství!

Digitální fotoaparáty jsou v běžném prodeji v ČR až od roku 1996, po roce 2000 již téměř vytlačily klasické kinofilmové, se kterými dnes pracují většinou už jen někteří profesionální fotografové. Pokud chcete dětem přiblížit romantiku klasického zpracování fotografie, pozvěte ke spolupráci fotografa, buď profesionála z fotoateliéru, nebo zájmového fotografa z některého spolku ve vašem okolí. Možná, že když zapátráte v okruhu svých známých, kolegů, příbuzných, na někoho takového narazíte.

Uspořádejte pro děti besedu s tímto fotografem. Můžete se mu pochlubit oddílovými fotkami nebo kronikou. Nechte ho vyprávět, jak se fotografie zpracovávají dnes, a jak se to dělalo dřív. Děti určitě zaujme, když přinese ukázat nějaké staré fotografie nebo diapozitivy. Pokud by se vám podařilo sehnat funkční zařízení pro vyvolávání fotografií, mohly by děti celý proces vyzkoušet. Na některých středních školách fungují fotokroužky a v rámci výuky chemie děti zkoušejí vyvolávat fotografie v laboratoři. Zkuste zjistit, jestli by nešlo takovou aktivitu zařadit i pro váš oddíl.

Stručný postup zpracování klasické fotografie:

1. Vyvolat film – svépomocí ve vyvolávacím tanku pomocí vývojky a ustalovače, nebo lze využít služeb fotoateliéru a nechat si film vyvolat.
2. Film se založí do zvětšovačku, nastaví se příslušné okénko tak, aby se obrázek vešel na daný fopapír, doostří se a docloní.
3. Pak se papír osvítil odkrytím červené krytky na zvětšovačku. Doba osvětlení není vždy stejná, pohybuje se od pár vteřin do jedné minuty. Proces je nutno předem vyzkoušet na malém kousku papíru.
4. Osvětlený papír se ponoří do vývojky (chem. roztok).
5. Na papíru se začne objevovat obraz, když je dobře zřetelný, papír se vyndá.
6. Fotografie se vloží do ustalovače (chem. roztok). Tam se nechá asi 10 minut ustálit (dle návodu na chemikálii).
7. Fotografie se opláchne v čisté vodní lázni a nechá se uschnout – buď v leštičce na fotografie, nebo se přichytí kolíkem na prádělní šňůru.

Celý proces probíhá v temné komoře, osvětlené pouze červeným světlem (barevná žárovka). Pokud do temné komory proniká i minimální množství jiného světla, bude fotografie znehodnocená.

Když se vám nepodaří sehnat vybavení k vyvolávání fotografií, můžete celý proces dětem ukázat na malém pokusu:

Budete potřebovat fotografický papír pro klasickou fotografii, vývojku a ustalovač (koupíte ve fotoateliéru), 3 misky dle rozměru papíru, kleštičky na manipulaci s papírem v chemikálii. Pozor na bezpečnost při práci s chemikáliemi!

Připravte si předmět, který budete „fotografovat“, nejlépe trochu členitý, aby byl tvar dobře rozeznatelný (hvězdičky, rybička apod.). Předmět by měl dobře přilehnout k fotopapíru (zatěžkat). V temné komoře položíte předmět na fotopapír, přitisknete (zatěžkáte), pak rozsvítíte asi na 5–10 sekund. Pak zase zhasnete, předmět z papíru sundáte a pokračujete jako při vyvolávání fotografie (viz předchozí návod – vývojka, ustalovač, oplach, sušení). Výsledkem bude negativ, tzn. že osvětlený papír bude černý a plocha předmětu bude bílá.

Pokud se zaměříte spíše na digitální fotografii, musíte se smířit s tím, že z technického hlediska tam příliš prostoru pro nějaké objevování není. Automatické digitální fotoaparáty, které děti většinou mají k dispozici, mají všechny funkce automatické, využít se dá jen ZOOM, případně nějaké předvolené funkce dle typu fotoaparátu. V tom případě se zaměřte spíše na kompozici fotografie, výběr vhodných objektů k fotografování, využití předvolených funkcí fotoaparátu a následné úpravy fotografií v počítači pomocí vhodného (legálního!) softwaru. I s tím vám nejlépe pomůže přizvaný fotograf, který dětem ukáže různé „figle“.

Doplňkové hry a aktivity:

Fotorallye

Vedoucí si předem připraví černobílé fotografie detailů v okolí – klika u dveří kostela, průčelí budovy, detail kašny, freska na omítce, zajímavý architektonický prvek na domě, kousek cedule apod. Děti se rozdělí do skupin (lépe vždy s doprovodem instruktora) a vydají se do města hledat, k čemu detaily na fotografiích patří. Každá skupinka má stejnou fotografii, vítězí ta, která v daném časovém limitu získá nejvíce „úlovků“.

Umíme se dívat

Umění fotografovat spočívá především v umění správně se dívat, vidět hezký záběr, počkat si na něj. Ne každý z nás na to má talent. Pokud to chceme s dětmi natrénovat, připravíme si kartičky formátu A5 z tvrdého papíru a doprostřed vyřízneme otvor cca 10x15 cm. Představíme si, že to, co vidíme otvorem, máme v hledáčku fotoaparátu. Vydáme se s dětmi na malou procházku. Chceme po nich, aby „jenom jako“ fotografovaly to, co v okénku vidí. Přimějeme je tak pozorně se dívat kolem sebe, vnímat detaily (šnek v trávě, orosená pavučina, zajímavý kámen, mravenci s housenkou apod.). Sledujeme, co děti v okénku vidí, pochválíme je, pokud se jim podaří pěkný „úlovek“.

Fotosoutěž

Tato soutěž dobře naváže na předchozí aktivitu, je vhodná zejména na tábor nebo nějakou delší akci. Rozdělíme děti do malých skupinek tak, aby každá skupina měla k dispozici jeden fotoaparát. Vyhlásíme podmínky soutěže tzn. určíme kategorie, dle kterých budou fotografie hodnoceny (např. rostlina, zvíře, lidé, krajina). Úkolem dětí je během určené doby (1 den) fotografovat v daných kategoriích to, co považují za zajímavé. Fotografie pak nahrajeme do počítače a dáme dětem prostor, aby vybrali soutěžní snímky za svou skupinu (můžeme omezit počet snímků pro skupinu v dané kategorii – maximálně 3). Snímky pak vytiskneme na barevné tiskárně a vystavíme. Všichni účastníci akce pak mají možnost hlasovat pro snímky, které je nejvíce zaujaly, např. pomocí korálků, fazolí atd.

Nejlepší snímky pak slavnostně vyhlásíme, autory odměníme a obrázky vystavíme na nástěnce, v kronice, na webu. Povedené snímky můžeme přihlásit do soutěže Pionýrský Sedmikvítek – Clona (Film, foto, video).

Tato aktivita přibližuje Ideály Pionýra: Poznání, Příroda, Paměť.

Přístup k dětem se specifickými vzdělávacími potřebami:

Pro děti ze sociálně znevýhodněných rodin musíme zajistit zapůjčení fotoaparátu a počítače, nebo volíme práci ve skupinách. Aktivita umožňuje začlenění dětí do kolektivu a nevytváří bariéry pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami. Vedoucí musí dbát na individuální přístup k těmto dětem a respektovat obecná doporučení v úvodní části metodiky.

Pozor na:

Při práci s chemikáliemi dodržujte návod na nich uvedený a předepsané bezpečnostní předpisy! Při pohybu městem při Fotorallye je nutná zvýšená opatrnost, vhodný je doprovod instruktora nebo vedoucího, neboť děti zaujaté hledáním svého cíle snadno zapomenou na běžný městský provoz, zejména ty mladší.

Moje poznámky: